

PRACE ORYGINALNE • ORIGINAL PAPERS

PL ISSN 1734-3402

Wybrane testy przesiewowe w ocenie zaburzeń snu o charakterze bezdechu śródsennego u pacjentów z cukrzycą typu 2

Selected screening tests in the assessment of sleep apnea in patients suffering from type 2 diabetes

ALEKSANDRA SYS^{1, B}, JOANNA KOTUNIAK^{1, B}, PIOTR POLNIK^{1, B}, JOANNA WICHA^{1, B}, MAREK DERKACZ^{2, A, D-G}, IWONA CHMIEL-PERZYŃSKA^{2, A, C-F}, ANDRZEJ NOWAKOWSKI^{2, E}¹ Studenckie Koło Naukowe przy Katedrze i Klinice Endokrynologii Uniwersytetu Medycznego w Lublinie² Katedra i Klinika Endokrynologii Uniwersytetu Medycznego w Lublinie**A** – przygotowanie projektu badania, **B** – zbieranie danych, **C** – analiza statystyczna, **D** – interpretacja danych, **E** – przygotowanie maszynopisu, **F** – opracowanie piśmiennictwa, **G** – pozyskanie funduszy

Streszczenie **Wstęp.** Zaburzenia oddychania w czasie snu stanowią istotny, aczkolwiek rzadko rozpoznawany i niedoceniany problem kliniczny. W ocenie ryzyka występowania zaburzeń snu o charakterze bezdechu śródsennego wykorzystuje się krótkie przesiewowe testy diagnostyczne.

Materiał i metody. Badanie przeprowadzono za pomocą kwestionariusza autorskiego oraz Skali Bezdechu Sennego (SBS) i Skali Senności Epworth (SSE) wśród 53 pacjentów z cukrzycą typu 2.

Wyniki. Objawy sugerujące występowanie bezdechu śródsennego częściej dotyczyły mężczyzn. Nasilenie dolegliwości wzrastało wraz z wiekiem, BMI, WHR, obwodem szyi oraz stężeniem cholesterolu całkowitego i LDL.

Wnioski. Bezdech śródsenny stanowi istotny problem kliniczny wśród pacjentów z cukrzycą typu 2. SBS i SSE stanowią łatwe w użyciu narzędzia przesiewowe umożliwiające identyfikację osób zagrożonych bezdechem śródsennym.

Słowa kluczowe: cukrzyca, sen, bezdech, testy przesiewowe.

Summary **Background.** Breathing disorders during sleep is an important yet rarely diagnosed and underestimated clinical problem. To assess the risk of developing sleep apnoea short screening tests are used.

Material and methods. The study was conducted by means of an original questionnaire as well as the Sleep Apnoea Scale (SAS) and the Epworth Sleep Scale (SSE) among 53 patients suffering from type 2 diabetes.

Results. Symptoms indicating sleep apnoea were observed more often in men. The severity of the symptoms increased with age, BMI, WHR, neck circumference, total cholesterol level, and LDL.

Conclusions. Sleep apnoea is a significant clinical problem among patients suffering from type 2 diabetes. The SAS and ESS are easy to use screening tools enabling the identification of persons at risk of developing sleep apnoea.

Key words: diabetes, sleep, apnoea, screening tests.

Wstęp

Najczęstszą postacią zespołu bezdechu śródsennego (BŚ) jest zespół obturacyjnego bezdechu śródsennego (OBŚ) [1]. Częstość występowania OBŚ może dotyczyć nawet 3–7% mężczyzn i 2–5% kobiet [2]. OBŚ często rozpoznaje się na podstawie charakterystycznych objawów podmiotowych i przedmiotowych, zwłaszcza nadmiernej senności, zmęczenia oraz zasypiania wbrew własnej woli [3]. W celu potwierdzenia rozpoznania konieczne jest przeprowadzenie badania polisomnograficznego (PSG).

Cel pracy

Celem pracy była ocena przydatności wybranych testów przesiewowych w ocenie występowania zaburzeń snu o charakterze BŚ u pacjentów z cukrzycą typu 2.

Materiał i metody

Badanie przeprowadzono wśród 53 pacjentów (20 M i 33 K) z cukrzycą typu 2, hospitalizowanych w Klinice Endokrynologii SPSK 4 w Lublinie. Średni wiek badanych wynosił $54,5 \pm 13,6$, a średni czas trwania choroby: $10,5 \pm 9,2$ lat. Badanie przeprowadzono za pomocą 53-punktowego kwestionariusza autorskiego oraz Skali Bezdechu Sennego (SBS) z kwestionariusza zaburzeń snu i Skali Senności

Epworth (SSE). Analizę statystyczną przeprowadzono przy użyciu testów χ^2 , testu *t*-Studenta i korelacji Spearmana, za poziom istotności przyjmując $p < 0,05$.

Wyniki

Według SBS objawy sugerujące występowanie BŚ występowały u istotnego odsetka badanych (tab. 1).

Tabela 1. Problemy związane ze snem zgłaszane przez badanych według formularza SBS

Częstość występowania objawu	Zazwyczaj/ /zawsze	Czasami
Chrapanie	13,2%	11,7%
Bezdechy senne	–	11,3%
Uczucie braku tchu we śnie	–	15,1%
Pocenie nocne	5,6%	34%
Niedrożność nosa	15,1%	5,7%
Nasilenie dolegliwości z chrapaniem/oddychaniem podczas spania na plecach	20,8%	9,4%
Nasilenie dolegliwości z chrapaniem/oddychaniem po spożyciu alkoholu	5,7%	3,8%

Na podstawie badania z użyciem SBS stwierdzono, że nasilenie dolegliwości związanych z objawami BŚ wzrastało wraz z wiekiem ($p < 0,001$), BMI ($p < 0,001$), WHR ($p < 0,001$) oraz obwodem szyi ($p < 0,001$). Były one również bardziej nasilone u pacjentów z wyższym stężeniem cholesterolu całkowitego ($p < 0,05$) i LDL ($p < 0,05$). W badanej grupie bardziej nasilone objawy sugerujące występowanie BŚ występowały w grupie mężczyzn ($p < 0,05$). Stwierdzono też częstsze występowanie nadmiernej senności w ciągu dnia wśród osób z trudnościami w oddychaniu podczas snu ($p < 0,05$). W badaniu przy użyciu SSE u 7,6% osób obserwowano nadmierną senność dzienną, zaś u 7,5% badanych występowała senność patologiczna.

Dyskusja

Jak się szacuje, około 82% mężczyzn i 92% kobiet z BŚ może pozostawać niezdiagnozowana [4]. Zastosowanie testów przesiewowych pozwala wyodrębnić osoby z grupy ryzyka w celu skierowania ich na badanie PSG.

Wyniki

Wyniki badań wskazują na fakt, że BŚ może wpływać na przemiany cholesterolu i trójglicerydów m.in. w mechanizmie zwiększonej lipolizy, zmniejszonego klirensu lipoprotein i zwiększonej produkcji lipidów. Leczenie bezdechu

prowadzi do zmniejszenia poposiłkowej hiperlipidemii [5]. W związku z powyższym obserwowany wśród badanych wyższy poziom cholesterolu u osób o nasilonych objawach może mieć charakter wtórny do objawów bezdechu. Wyniki naszego badania dotyczące zależności między natężeniem nadmiernej senności w ciągu dnia i nasileniem trudności z oddychaniem w trakcie snu znajdują potwierdzenie w badaniach innych autorów, którzy podkreślają, że nadmierna senność w ciągu dnia jest jednym z najczęstszych objawów występujących u pacjentów z bezdechem sennym o charakterze obturacyjnym [6]. Podobnie obwód szyi i BMI korelowały z nasileniem objawów BŚ, co potwierdzono w badaniach PSG u pacjentów z OBS [7]. W badanej grupie wykazano, że ryzyko BŚ oceniane przy użyciu SSE jest wyższe niż w ogólnej populacji [2], jednakże wydaje się być niższe niż w przebiegu innych schorzeń przewlekłych, np. u chorych dializowanych (15,1% vs. 27,8%) [8].

Wnioski

1. Bezdech śródsenny stanowi istotny, choć rzadko rozpoznawany problem kliniczny wśród pacjentów z cukrzycą typu 2.
2. Kwestionariusze SSE i SSS stanowią łatwe w użyciu narzędzia służące do badań przesiewowych umożliwiające identyfikację osób zagrożonych występowaniem bezdechu śródsennego.

Piśmiennictwo

1. Zieliński J, i wsp. *Zaburzenia oddychania w czasie snu*. Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL; 1997.
2. Punjabi NM. The epidemiology of adult obstructive sleep apnea. *Proc Am Thorac Soc* 2008; 5: 136–143.
3. Wróblewska I, Bogdanowicz E, Sochocka L, i wsp. Ocena czynników ryzyka w chorobie obturacyjnego bezdechu sennego – badania własne. *Fam Med Prim Care Rev* 2011; 13: 536–541.
4. Chung F, Elsaid H. Screening for obstructive sleep apnea before surgery: why is it important? *Curr Opin Anaesthesiol* 2009; 22: 405–411.
5. Mirrakhimov AE, Ali AM. Pathobiology of obstructive sleep apnea-related dyslipidemia: focus on the liver. *ISRN Cardiol* 2013; 2013: 687069.
6. Koehler U, Apelt S, Augsten M, et al. Daytime sleepiness in patients with Obstructive Sleep Apnoea (OSA) – pathogenetic factors. *Pneumologie* 2011; 65: 137–142.
7. Ahabab S, Ataoglu HE, Tuna M, et al. Neck circumference, metabolic syndrome and obstructive sleep apnea syndrome; Evaluation of possible linkage. *Med Sci Monit* 2013; 19: 111–117.
8. Adamkiewicz M, Mazurkiewicz MR, Kurnatowska I, i wsp. Jakość snu i ryzyko występowania bezdechu sennego u chorych przewlekle hemodializowanych. *Fam Med Prim Care Rev* 2011; 13: 7–11.

Adres do korespondencji:
Dr n. med. Marek Derkacz
Klinika Endokrynologii UM
ul. Jaczewskiego 8
20-954 Lublin
Tel. 81 724-46-69
E-mail: marekderkacz@interia.pl

Praca wpłynęła do Redakcji: 15.02.2013 r.
Po recenzji: 10.03.2013 r.
Zaakceptowano do druku: 25.03.2013 r.